

หลักวิชาชีพนักกฎหมาย

1

ความเป็นมาของ “อาชีพ”

- อาชีพเกิดจากความถนัดของบุคคลที่ต่างกัน
อาชีพเกิดจากการที่มนุษย์รู้จักแบ่งงานกันทำ (มีค่าตอบแทน มีเงินเดือน สวัสดิการฯ)
- เพื่อต้องการแก้ปัญหาของชีวิตมนุษย์และสังคม (การเจ็บป่วย=เกิดอาชีพหมอ พยาบาลฯ
ต้องการที่อยู่=เกิดอาชีพช่างไม้ช่างก่อสร้าง)

2

ความหมาย “อาชีพ”

- ความหมายทั่วไป

พจนานุกรมฯ = การเลี้ยงชีพ การทำมาหากิน

คลังปัญญาไทยและวิกิพีเดีย = อาชีพเป็นหน้าที่ของบุคคลในสังคมเพื่อจะได้มาซึ่งค่าตอบแทน

อาชีพแปลตามศัพท์ = เครื่องหาเลี้ยงชีวิตหรือการหาเลี้ยงชีพ เพื่อให้ได้มาซึ่งปัจจัยสี่

3

ความหมาย “อาชีพ”

ความหมายที่แท้ของอาชีพ

ทางพุทธศาสนา = เป็นไปตามธรรมชาติตามสภาวะธรรม ตามความเป็นจริง

ไม่ได้หมายถึงเพียงการ “เลี้ยงชีพ” อย่างเดียว แต่ต้องดูจุดมุ่งหมายที่แท้จริงของอาชีพนั้น

เช่น อาชีพแพทย์ = ช่วยให้คนหายเจ็บป่วย หรือบำบัดโรค

อาชีพนักกฎหมาย = ช่วยให้คนได้รับความเป็นธรรม

4

สรุป

“การปฏิบัติหน้าที่ของแต่ละบุคคลต่อตนเอง ผู้อื่น สังคม และธรรมชาติ อันเนื่องมาจากความต้องการที่แตกต่างกัน ความถนัดความชำนาญของแต่ละบุคคลที่ไม่เหมือนกัน เพื่อตอบสนองด้านต่างๆ ของบุคคล ไม่ว่าจะเป็นเพื่อการดำรงชีวิต เพื่อแสวงหาปัจจัยยังชีพ ตลอดจนเพื่อแก้ไข ปัญหาต่างๆ ของสังคม”

5

ความเป็นมาของ “วิชาชีพ”

“พัฒนามาจากอาชีพ แต่ต้องใช้ความรู้ความสามารถขั้นสูงด้านสติปัญญามากกว่าการใช้กำลังด้านร่างกาย จึงจำเป็นต้องมีการศึกษาเรียนรู้ ฝึกฝนเป็นพิเศษ มีความรับผิดชอบสูงมากกว่างานในอาชีพทั่วไป”

6

ความหมาย “วิชาชีพ”

Oxford Advanced Dictionary = อาชีพที่ได้รับค่าตอบแทนโดยเฉพาะอย่างยิ่งจะต้องเป็นอาชีพที่ต้องมีการศึกษาขั้นสูงและฝึกอบรมเป็นพิเศษ เช่น แพทย์ กฎหมาย สถาปัตย์

พจนานุกรมฯ = วิชาที่จะนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ เช่น วิชาแพทย์ วิชาช่างไม้ วิชาช่างยนต์

ศาสตราจารย์แสวง บุญเฉลิมวิภาส = การงานที่มีการอุทิศตนทำไปตลอดชีวิตและการทำงานนั้นต้องผ่านกระบวนการอบรมสั่งสอนเป็นเวลานานหลายปี โดยมีชุมชนหรือหมู่คณะที่มีขนบธรรมเนียมประเพณีที่สำนึกในจรรยาบรรณ และจะต้องมีองค์กรที่จะคอยสอดส่องดูแลให้การประกอบวิชาชีพอยู่ในกรอบแห่งจริยธรรม

7

วิชา + อาชีพ

วิชา = ความรู้ที่ต้องศึกษาเล่าเรียนขั้นสูง

อาชีพ = เครื่องหาเลี้ยงชีวิต เลี้ยงชีพ หรือการงาน

วิชาชีพ = อาชีพที่ต้องอาศัยวิชาความรู้ความชำนาญ อาชีพที่ต้องอาศัยความรู้ความสามารถจากการศึกษาอบรมขั้นสูง

- สิ่งที่เป็นปัจจัยต่อการประกอบวิชาชีพ

มีศรัทธา (ในความคิดจิตใจและเชื่อมั่นในงาน)

มีปัญญา (ต้องมีความรู้ ชัดแจ้ง ชัดเจน)

8

สรุป

การงานที่ต้องมีศรัทธา และมีความรู้ความชำนาญ จากการศึกษาอบรมขั้นสูง โดยเฉพาะด้านจิตใจ และสติปัญญา และต้องมีหลักการเพื่อกำกับให้ผู้ประกอบการงานวิชาชีพ อยู่ในกรอบแนวทางที่ถูกต้องแห่งการทำหน้าที่ในการงานวิชาชีพนั้นๆ

9

ตัวอย่างวิชาชีพ

- งานวิชาชีพดั้งเดิม
  - ด้านการศาสนา
  - ด้านการแพทย์
  - ด้านกฎหมาย
- งานวิชาชีพสมัยใหม่
  - แพทย์แผนไทย เกสัชกร
  - นักบัญชี วิศวกร สถาปนิก
  - อัยการ ตำรวจ ทหาร

10

สัมมาชีพ

ความหมายทั่วไป = ตามพจนานุกรม หมายถึง การเลี้ยงชีวิต ในทางที่ชอบที่ถูกต้อง

ความหมายที่แท้จริง = มาจากสองคำรวมกัน "สัมมา" + "อาชีวะ/อาชีพ"

สัมมา หมายถึง ถูกต้อง โดยชอบ สมบูรณ์

อาชีวะ หมายถึง การหาเลี้ยงชีพ หรือเครื่องมือหาเลี้ยงชีวิต

11

หลักการของสัมมาชีพ

ใช้หลักธรรมทางพุทธศาสนามาพิจารณา "หลักสุจริตสาม"

กายสุจริต = ประพฤติชอบทางกาย

วจีสุจริต = ประพฤติชอบด้วยวาจา "เว้นจากการพูดเท็จ, พูดส่อเสียด, พูดคำหยาบ, พูดเพ้อเจ้อ"

มโนสุจริต = การหาเลี้ยงชีพชอบทางจิตใจ "ไม่โลภอยากได้ของเขา, ไม่พยาบาทปองร้าย, เห็นชอบทางคลองธรรม"

12

เกณฑ์ชีวิตความเป็นสัมมาชีพ

เป็นงานอาชีพที่ไม่เบียดเบียน/ไม่ก่อความเดือดร้อนแก่ผู้อื่นหรือสังคม

อาชีพการงานนั้นเป็นเครื่องมือแก้ปัญหา/สร้างสรรค์ชีวิตมนุษย์และสังคม

อาชีพการงานนั้นไม่ทำให้ชีวิตตกต่ำ

อาชีพการงานนั้นเป็นโอกาสพัฒนาตนให้ดีขึ้นหรือส่งเสริมคุณค่าชีวิต

13

ลักษณะของการประกอบอาชีพที่ไม่ควรทำ

ในทางพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าทรงห้ามการค้าขายบางลักษณะ เรียกว่า "มิจฉาวณิชชา"

การค้าอาวุธ (สัตถวณิชชา) การค้ามนุษย์ สัตถวณิชชา)

การค้าสัตว์สำหรับฆ่าเป็นอาหาร (มังสาวณิชชา)

การค้าของเมา (มัชชวณิชชา) การค้ายาพิษ (วิสวณิชชา)

14

วิชาชีพกฏหมาย

โดยหลักการก็จะมี ความหมายเหมือนวิชาชีพทั่วไป แต่มีสิ่งที่เพิ่มเติมคือคติในการดำรงตนของนักกฎหมาย ซึ่งมีคติอยู่ 3 ประการคือ

เป็นองค์การ

มีการศึกษาอบรมในวิชาการ และ

มีเจตนารมณ์เพื่อบริการประชาชน

15

นักกฎหมาย

ผู้ที่ใช้ความรู้ทางกฎหมายเป็นวิชาการประกอบการงานที่ตนปฏิบัติในสาขาต่างๆ เป็นคำรวมความความถึงผู้ประกอบกรงานทางกฎหมายทุกประเภท

16

ประเภทของนักกฎหมาย

นักกฎหมายที่เป็นผู้ใช้กฎหมายโดยตรง เช่น ศาล
อัยการ ทนายความ ตำรวจ

นักกฎหมายที่เป็นผู้ใช้กฎหมายโดยอ้อม เช่น ที่
ปรึกษาทนายความ ข้าราชการ/นิติกร ทหารพระ
ธรรมนูญ จำศาล เจ้าพนักงานบังคับคดี

17

ผู้พิพากษา/ตุลาการ

ตุลาการ = ผู้มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณา
พิพากษาอรรถคดี

ผู้พิพากษา = ข้าราชการตุลาการผู้มีอำนาจ และ
หน้าที่ในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดี

18

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

พรบ.ระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ.2543 (ตามมาตรา
11) มีตำแหน่งที่เกี่ยวข้อง คือ

ประธานศาลฎีกา รองประธาน ศาลฎีกา ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะใน
ศาลฎีกา ผู้พิพากษาศาลฎีกา

ประธานศาลอุทธรณ์ ประธานศาลอุทธรณ์ภาค รองประธานศาล
อุทธรณ์ รองประธานศาลอุทธรณ์ภาค ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะ ในศาล
อุทธรณ์ ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลอุทธรณ์ภาค ผู้พิพากษาศาล
อุทธรณ์ ผู้พิพากษา ศาลอุทธรณ์ภาค

- อธิบดีผู้พิพากษาศาลชั้นต้น อธิบดีผู้พิพากษาภาค รองอธิบดีผู้
พิพากษาศาลชั้นต้น ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะใน
ศาลชั้นต้น ผู้พิพากษาศาลชั้นต้น ผู้พิพากษา ประจำศาลและผู้ช่วยผู้
พิพากษา

19

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

พรบ.จัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.2542
(มาตรา 3) ตุลาการศาลปกครอง หมายถึง

ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ได้แก่ ประธานศาลปกครอง
สูงสุด รองประธานศาลปกครองสูงสุด ตุลาการหัวหน้าคณะ
ศาลปกครองสูงสุด ตุลาการศาลปกครองสูงสุด ตุลาการศาล
ปกครองสูงสุดที่เรียกชื่ออย่างอื่นตามที่ ก.ศป.ประกาศกำหนด

ตุลาการในศาลปกครองชั้นต้น ได้แก่ อธิบดีศาลปกครองชั้น
ต้น รองอธิบดีศาลปกครองชั้นต้น ตุลาการหัวหน้าคณะศาล
ปกครองชั้นต้น ตุลาการศาลปกครองชั้นต้น ตุลาการศาล
ปกครองชั้นต้นที่เรียกชื่ออย่างอื่นตามที่ ก.ศป.ประกาศกำหนด

20

การเข้าสู่วิชาชีพผู้พิพากษา

ผู้พิพากษาในศาลยุติธรรม = ตามพรบ.ระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. 2543 กำหนดไว้ 3 วิธี

- การสอบคัดเลือก(สนามใหญ่)
การทดสอบความรู้ (สนามเล็ก)
- การคัดเลือกพิเศษ (สนามจิ๋ว)

21

การเข้าสู่วิชาชีพผู้พิพากษา

ตุลาการในศาลปกครอง = ตามพรบ.จัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542

ตุลาการศาลปกครองสูงสุด = มีอายุ 45 ปี และเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสาขานิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ สังคมศาสตร์ หรือ ในการบริหารราชการแผ่นดิน ทั้งที่ตามหลักเกณฑ์ที่ ก.ศป.กำหนด

22

การเข้าสู่วิชาชีพผู้พิพากษา

ตุลาการในศาลปกครอง = ตามพรบ.จัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542

ตุลาการศาลปกครองชั้นต้น = มีอายุ 35 ปี และเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสาขานิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ สังคมศาสตร์ หรือในการบริหารราชการแผ่นดิน ทั้งที่ตามหลักเกณฑ์ที่ ก.ศป.กำหนด

23

การกำกับควบคุมผู้ประกอบการ วิชาชีพผู้พิพากษา/ตุลาการ

- การกำกับควบคุม โดยกฎหมาย
  - รัฐธรรมนูญ 2550

มาตรา 197 = จะโยกย้ายผู้พิพากษาโดยไม่ได้รับความยินยอมไม่ได้ ผู้พิพากษาจะเป็นข้าราชการการเมืองไม่ได้

มาตรา 200 = พระมหากษัตริย์เท่านั้นเป็นผู้แต่งตั้ง และให้พ้นจากตำแหน่งได้

มาตรา 201 = ก่อนเข้ารับตำแหน่ง ผู้พิพากษาต้องถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระมหากษัตริย์

มาตรา 202 = เงินเดือนของผู้พิพากษาต้องเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด และไม่ให้ใช้บัญชีเงินเดือนของข้าราชการพลเรือน

24

การกำกับควบคุมผู้ประกอบการ วิชาชีพผู้พิพากษา/ตุลาการ

- การกำกับควบคุมโดยกฎหมาย
  - ในกฎหมายทั่วไป

ตามป.วิ.แพ่ง มาตรา 11 = การคัดค้านผู้พิพากษา
ตามป.อาญา ในบทบัญญัติเกี่ยวกับความผิดต่อ
ตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ในความผิดฐาน
เป็นเจ้าของงานช่วยผู้อื่นไม่ให้ต้องโทษหรือแก้ล้าง
ให้ผู้อื่นต้องรับโทษ ในความผิดเป็นเจ้าของงาน
เรียกรับสินบน ในความผิดกระทำหรือไม่กระทำ
การโดยเห็นแก่สินบนที่เรียกไว้ก่อน

25

การกำกับควบคุมผู้ประกอบการ วิชาชีพผู้พิพากษา/ตุลาการ

- การกำกับควบคุมโดยกฎหมาย
  - ในกฎหมายเฉพาะ

ตามพรบ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการปราบ
ปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 = ประธานศาลฎีกา
ประธานศาลปกครองสูงสุด รองประธานศาล
ปกครองสูงสุด รองประธานศาลฎีกา ต้องแสดงบัญชี
ทรัพย์สินและหนี้สิน และอาจถูกถอดถอนได้หากมี
พฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ ส่อไปในทางทุจริตต่อ
หน้าที่ หรือส่อว่าใช้อำนาจหน้าที่ขัดกับรัฐธรรมนูญ
เป็นต้น

26

การกำกับควบคุมโดยองค์กรวิชาชีพ

ศาลยุติธรรม = คณะกรรมการตุลาการ (ก.ต.)

ศาลปกครอง = คณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง
(ก.ศป.)

27

การกำกับควบคุมโดยจริยธรรม

ประกาศคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม เรื่อง
จริยธรรมของข้าราชการตุลาการ พ.ศ. 2552

28

กรณีตัวอย่าง

นาย ก. เป็นผู้พิพากษาในคดีหนึ่ง ได้ตัดสินคดีไปตามพยานหลักฐานแห่งคดีเสร็จเด็ดขาด หลายเดือนต่อมา ฝ่ายโจทก์ที่ชนะคดีได้ส่งคนนำกระเช้าของขวัญปีใหม่มามอบให้แก่ นาย ก. เช่นนี้อาจมีปัญหาว่า นาย ก. ผู้พิพากษาในคดีดังกล่าว สามารถรับกระเช้าของขวัญดังกล่าวได้หรือไม่อย่างไร กรณีจะเป็นอย่างไร หากมีการมอบของขวัญวันปีใหม่ นั้น โดยของขวัญดังกล่าวมาจากห้างร้านหรือบริษัท ที่ นาย ก. เป็นผู้พิพากษาในจังหวัดนั้นๆ

29

กรณีตัวอย่าง

นาย ข. เป็นผู้พิพากษาในคดีหนึ่ง ขณะดำเนินการสืบพยานพบว่าทนายความฝ่ายหนึ่งเคยเป็นเพื่อนหรือแฟนเก่าของนาย ข. ผู้พิพากษา โดยไม่มีใครทราบข้อเท็จจริงนี้เลย นอกจากตัวนาย ข. กรณีเช่นนี้ จะถือว่า นาย ข. ผิดหลักที่กำหนดไว้ในประมวลจริยธรรมหรือไม่อย่างไร

นาย ค. เป็นผู้พิพากษา ไปเที่ยวสถานบันเทิง ในที่ลับ และดื่มสุรากับเพื่อน โรงเรียนเก่า เช่นนี้ ถือว่าผิดหลักจริยธรรมข้าราชการตุลาการหรือไม่อย่างไร

30

วิชาชีพอัยการ

มีขึ้นในสมัย รัชการที่ 5 ร.ศ.112 (2436)

หลัง 2550 กำหนดให้สำนักงานอัยการสูงสุดเป็นองค์กรอื่นตามรัฐธรรมนูญ

อัยการเป็นเจ้าพนักงานของรัฐ ตามพรบ.องค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. 2553

อัยการ = กฎหมาย / ในแง่ตัวบุคคล = เจ้าพนักงานผู้ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะทนายแผ่นดินเพื่ออำนวยความยุติธรรมรักษาผลประโยชน์ของรัฐ และคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน เรียกว่า พนักงานอัยการ หรือข้าราชการอัยการ เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ฟ้องผู้ต้องหาต่อศาล

31

การเข้าสู่วิชาชีพอัยการ

ตำแหน่งพนักงานอัยการ = พรบ.ระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ.2553 ไว้ 3 วิธี

- การสอบคัดเลือก(สนามใหญ่)
- การทดสอบความรู้ (สนามเล็ก)
- การคัดเลือกพิเศษ (สนามจิว)

32

อำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการ

- ตามพรบ.องค์การอัยการ และพนักงานอัยการ พ.ศ. 2553 มาตรา 14

อำนาจหน้าที่ตาม รัฐธรรมนูญ

ในคดีอาญา = ตามป.วิอาญา

ในคดีแพ่ง หรือคดีปกครอง = ดำเนินคดีแทนรัฐบาล หน่วยงานของ
รัฐที่เป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ ราชการส่วนกลาง หรือราชการส่วน
ภูมิภาค ในศาล หรือในกระบวนการทางอนุญาโตตุลาการทั้งปวง

ในคดีแพ่ง คดีปกครอง หรือคดีอาญา ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐถูกฟ้องใน
เรื่องที่ได้กระทำตามหน้าที่ หรือในคดีแพ่งหรือคดีอาญาที่
ราษฎรผู้หนึ่งผู้ใดถูกฟ้อง ในเรื่องที่ได้กระทำตามคำสั่งของเจ้า
หน้าที่ของรัฐซึ่งได้สั่งการโดยชอบด้วยกฎหมาย....

คดีที่ราษฎรฟ้องเองไม่ได้โดยกฎหมายห้าม เมื่อเห็นสมควร
พนักงานอัยการมีอำนาจเป็น โจทก์ได้

33

การกำกับควบคุมผู้ประกอบ วิชาชีพอัยการ

- การกำกับควบคุมโดยกฎหมาย

- รัฐธรรมนูญ 2550

มาตรา 255 = การแต่งตั้งและการให้อัยการ
สูงสุดพ้นจากตำแหน่งต้องเป็นไปตามมติของ
คณะกรรมการอัยการ และได้รับความเห็นชอบ
จากวุฒิสภา พนักงานอัยการต้องไม่เป็น
กรรมการในรัฐวิสาหกิจหรือกิจการอื่นของรัฐ
ในทำนองเดียวกัน.... และต้องไม่ประกอบอาชีพ

34

การกำกับควบคุมผู้ประกอบ วิชาชีพอัยการ

- การกำกับควบคุมโดยกฎหมาย

- ในกฎหมายทั่วไป

ป.อาญา = ในบทบัญญัติเกี่ยวกับความผิดต่อ
ตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ในความผิด
ฐานเป็นเจ้าพนักงานช่วยผู้อื่นไม่ให้ต้องโทษ
หรือแก่สั่งให้ผู้อื่นต้องรับโทษ ในความผิดเป็น
เจ้าพนักงานเรียกรับสินบน ในความผิดกระทำความ
หรือไม่กระทำการโดยเห็นแก่สินบนที่เรียกไว้

35

การกำกับควบคุมผู้ประกอบ วิชาชีพอัยการ

- การกำกับควบคุมโดยกฎหมาย

- ในกฎหมายเฉพาะ

ตามพรบ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการ
ปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 = อัยการ
สูงสุด รองอัยการสูงสุด ต้องแสดงบัญชี
ทรัพย์สินและหนี้สิน และอาจถูกถอดถอนได้
หากมีพฤติการณ์ร้ายแรงผิดปกติ ส่อไปใน
ทางทุจริตต่อหน้าที่ หรือส่อว่าใช้อำนาจ

36

การกำกับควบคุม โดยองค์กรวิชาชีพ

อัยการ = คณะกรรมการอัยการ (ก.อ.)

37

การกำกับควบคุม โดยจริยธรรม

พร.ระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. 2553 ได้กำหนดไว้ใน หมวด 3 การรักษาจริยธรรมและจรรยาบรรณ มาตรา 83 ว่า

ข้าราชการอัยการต้องถือและปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมและประมวลจรรยาบรรณการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมให้ถือว่าเป็นการกระทำความผิดวินัยการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามประมวลจรรยาบรรณ ให้ผู้บังคับบัญชารายงานให้ ก.อ. ทราบและให้ ก.อ. นำมาประกอบการพิจารณาในการแต่งตั้ง

- ประมวลจริยธรรมข้าราชการฝ่ายอัยการ และบุคลากรของสำนักงานอัยการสูงสุด

38

กรณีตัวอย่าง

นาย ก. เป็นอัยการมีบ้านพักของราชการ ใต้ให้นางสาว ข. ผู้ใต้บังคับบัญชาพักอาศัยอยู่ในบ้านดังกล่าว เพราะเห็นว่าผู้ใต้บังคับบัญชามีบ้านอยู่ไกลจากที่ทำงาน จึงหวังดีให้พักอาศัยอยู่ชั้นล่าง อัยการอยู่ชั้นบนไม่เกี่ยวข้องกัน เช่นนี้เห็นว่าเป็นการกระทำเข้าข่ายเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ ในจริยธรรม ข้อ 15 ได้

นาย ก. เป็นอัยการในต่างจังหวัดเข้าไปเป็นหุ้นส่วนกับสถานบันเทิงแห่งหนึ่ง เช่นนี้อาจมีปัญหาวามีผลประโยชน์ขัดกันในหน้าที่หรือไม่

39

ทนายความ

- ตัวแทนคู่ความในการแก้ต่างคดี
  - เริ่มให้มีการแก้ต่างคดี ในสมัยรัชกาล ที่ 5 ตามพรบ.จัดตั้งศาลในสนามสถิตยุดิธรรม ร.ศ.111 ข้อ 7 บัญญัติว่า “ราษฎรทั้งหลายผู้มีอรรถคดีจะปรึกษาหารือ ผู้รู้กฎหมายให้เรียบเรียงแต่งฟ้องแล้วนำมาขึ้นต่อศาล โดยลงชื่อผู้แต่ง ผู้เขียนไว้ด้วยก็ได้”
- ไกล่ชิดประชาชนมากกว่าอัยการหรือ ศาลให้คำปรึกษากฎหมาย
- ร่างสัญญา
รับรองเอกสาร

40

ความหมายของทนายความ

ตามพจนานุกรมฯ = ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้ว่าต่างแก่ต่างคู่ความในเรื่องอรรถคดี

พรบ.ทนายความ = ผู้ที่สภานายความได้รับจดทะเบียนและออกใบอนุญาตให้เป็นทนายความ

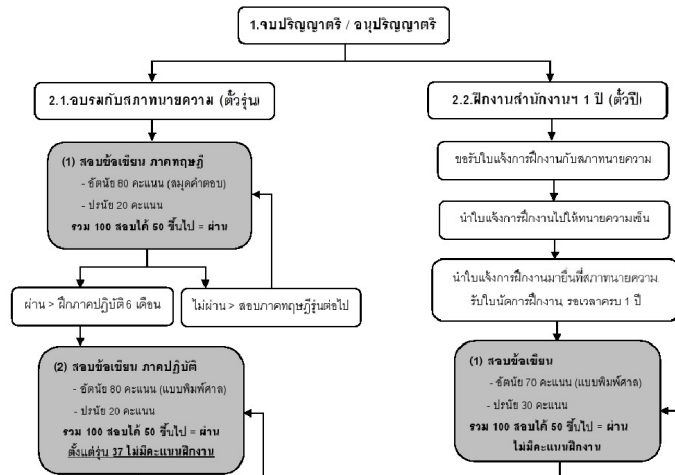
หน้าที่สำคัญของทนายความ

ให้ความช่วยเหลือลูกความ

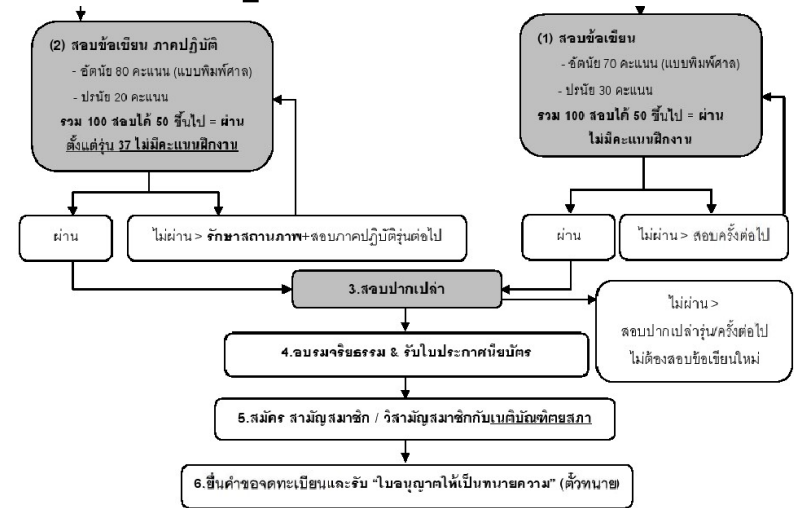
- ผดุงไว้ซึ่งความยุติธรรม

การเข้าสู่วิชาชีพทนายความ

1. แผนผังขั้นตอนการสอบ "ใบอนุญาตให้เป็นทนายความ" (ตัวหนา)

การเข้าสู่วิชาชีพทนายความ

การกำกับควบคุมผู้ประกอบการ วิชาชีพทนายความ

- การกำกับควบคุมโดยกฎหมาย
  - ตามป.อาญา = ฐานเปิดเผยความลับ ม.323, ฐานฉ้อโกง ม.341, ฐานยกยอก ม.352 เป็นต้น
  - ตามป.พ.พ. = สัญญาจ้างทำของ ม.587 (สัญญาจ้างว่าความ ทำได้หรือไม่?)
  - พรบ.ทนายความ = คดีมรรยาททนายความ ม.52

45

การกำกับควบคุม โดยองค์กรวิชาชีพ

ทนายความ = สภาทนายความ

46

มรรยาททนายความ

47

พ.ร.บ.ทนายความ 2528

มาตรา ๕๑ ทนายความต้องประพฤติตนตามข้อบ่งชี้ว่าด้วยมรรยาททนายความ การกำหนดมรรยาททนายความให้สภาทนายความตราเป็นข้อบังคับ ทนายความผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับที่สภาทนายความตราขึ้นตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าทนายความผู้นั้นประพฤติผิดมรรยาททนายความ

ข้อบังคับสภาทนายความ ว่าด้วยมรรยาททนายความ พ.ศ. ๒๕๒๙

48

พ.ร.บ.ทนายความ 2528

มาตรา ๕๒ โทษผิดมรรยาททนายความมี ๓ สถาน คือ

(๑) ภาคทัณฑ์

(๒) ห้ามทำการเป็นทนายความมีกำหนดไม่เกินสามปี หรือ

(๓) ลบชื่อออกจากทะเบียนทนายความ

ในกรณีประพฤติผิดมรรยาททนายความเล็กน้อยและเป็นความผิดครั้งแรก ถ้าผู้มีอำนาจสั่งลงโทษตามมาตรา ๖๖ มาตรา ๖๗ หรือมาตรา ๖๘ แล้วแต่กรณีเห็นว่ามีเหตุอันควรงดโทษ จะงดโทษให้โดยวักกล่าวตักเตือน หรือให้ทำทัณฑ์บนเป็นหนังสือไว้ก่อนก็ได้

49

ข้อบังคับสภาทนายความ ว่าด้วยมรรยาททนายความ พ.ศ.

๒๕๒๙

50

มรรยาทต่อศาลและในศาล

ข้อ 5 ไม่รับหน้าที่เมื่อผู้พิพากษาได้ขอแรงให้เป็นทนายความแก่ต่างในคดีอาญา เว้นแต่จะมีข้อแก้ตัวโดยสมควร

ข้อ 6 ไม่เคารพยำเกรงอำนาจศาล หรือกระทำการใดอันเป็นการดูหมิ่นศาลหรือผู้พิพากษาในศาล หรือนอกศาล อันเป็นการทำให้เสื่อมเสียอำนาจศาลหรือผู้พิพากษา

ข้อ 7 กล่าวความ หรือทำเอกสารหรือหลักฐานเท็จ หรือใช้กลอุบายลงให้ศาลหลง หรือกระทำการใดเพื่อทราบคำสั่ง หรือคำพิพากษาของศาลที่ยังไม่เปิดเผย

ข้อ 8 สมรู้เป็นใจโดยทางตรงหรือทางอ้อม เพื่อทำพยานหลักฐานเท็จ หรือเลี่ยมสอนพยาน ให้เบิกความเท็จ หรือโดยปกปิดซ่อนงำอำพรางพยานหลักฐานใด ๆ ซึ่งควรนำมายื่นต่อศาล หรือสัญญาจะให้สินบนแก่เจ้าพนักงาน หรือสมรู้เป็นใจในการให้สินบนแก่เจ้าพนักงาน

51

มรรยาทต่อตัวความ

ข้อ 9 กระทำการใดอันเป็นการยุยงส่งเสริมให้มีการฟ้องร้องคดีกัน ในกรณีอันหามูลมิได้

ข้อ 10 ใช้อุบายอย่างใดอย่างหนึ่งดังกล่าวต่อไปนี้ เพื่อจงใจให้ผู้ใดมอบคดีให้ว่าต่าง หรือแก้ต่าง

(1) หลอกลวงให้เขาหลงว่าคดีนั้นจะชนะ เมื่อตนรู้สึกแน่ใจว่าจะแพ้

(2) อวดอ้างว่าตนมีความรู้ยิ่งกว่าทนายความคนอื่น

(3) อวดอ้างว่าเกี่ยวเป็นสมัครพรรคพวกรู้จักคุ้นเคยกับผู้ใดอันกระทำ

ให้เขาหลงว่าตนสามารถจะทำให้เขาได้รับผลเป็นพิเศษนอกจากทางว่าความ หรือหลอกลวงว่าจะชักนำจงใจให้ผู้นั้นช่วยเหลือคดีในทางใด ๆ ได้ หรือแอบอ้างชู้ว่าถ้าไม่ให้ตนว่าคดีนั้นจะหาหนทางให้ผู้นั้นกระทำให้คดีของเขาเป็นแพ้

ข้อ 11 เปิดเผยความลับของลูกความที่ได้รู้ในหน้าที่ของทนายความ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากลูกความนั้นแล้ว หรือ โดยอำนาจศาล

52

มรรยาทต่อตัวความ (ต่อ)

ข้อ 12 กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งดังกล่าวดังต่อไปนี้ อันอาจทำให้เสื่อมเสียประโยชน์ของลูกความ

(1) จงใจขาดนัด หรือทอดทิ้งคดี

(2) จงใจละเว้นหน้าที่ที่ควรกระทำอันเกี่ยวแก่การดำเนินคดีแห่งลูกความของตน หรือปิดบังข้อความที่ควรแจ้งให้ลูกความทราบ

ข้อ 13 ได้รับปรึกษาหารือ หรือได้รู้เรื่องกรณีแห่งคดีใดโดยหน้าที่อันเกี่ยวข้องกับผู้ความฝ่ายหนึ่งแล้วภายหลังไปรับเป็นทนายความหรือใช้ความรู้ที่ได้มานั้นช่วยเหลือผู้ความอีกฝ่ายหนึ่งซึ่งเป็นปรปักษ์อยู่ในกรณีเดียวกัน

53

มรรยาทต่อตัวความ (ต่อ)

ข้อ 14 ได้รับเป็นทนายความแล้ว ภายหลังใช้อุบายด้วยประการใด ๆ โดยปราศจากเหตุผลอันสมควร เพื่อให้ตนได้รับประโยชน์นอกเหนือจากที่ลูกความได้ตกลงสัญญาให้

ข้อ 15 กระทำการใดอันเป็นการฉ้อโกง ยักยอก หรือ ตระบัดสินลูกความ หรือครอบครอง หรือหน่วงเหนี่ยว เงิน หรือทรัพย์สินของลูกความที่ตนได้รับมาโดยหน้าที่อันเกี่ยวข้องไว้นานเกินกว่าเหตุ โดยมีได้รับความยินยอมจากลูกความ เว้นแต่จะมีเหตุอันสมควร

54

มรรยาทต่อทนายความด้วยกัน ต่อประชาชนผู้มีอรรถคดี และอื่น ๆ

ข้อ 16 แย่ง หรือทำการใดในลักษณะประมุขคดีที่มีทนายความอื่นว่าต่างแก่ต่างอยู่แล้วมาว่า หรือรับ หรือสัญญาว่าจะรับว่าต่าง แก่ต่างในคดีที่รู้ว่ามีทนายความอื่นว่าอยู่แล้ว เว้นแต่

(1) ได้รับความยินยอมจากทนายความที่ว่าความอยู่ในเรื่องนั้นแล้ว

(2) มีเหตุผลอันควรเชื่อว่าตัวความได้ถอนทนายความคนก่อนจากการเป็นทนายความของเขาแล้ว หรือ

(3) ทนายความผู้ว่าความในเรื่องนั้นปฏิเสธ หรือแสดงความไม่สมัครใจที่จะว่าความในคดีนั้นต่อไปแล้ว

55

มรรยาทต่อทนายความด้วยกัน ต่อประชาชนผู้มีอรรถคดี และอื่น ๆ (ต่อ)

ข้อ 17 ประกาศโฆษณา หรือยอมให้ผู้อื่นประกาศโฆษณาใด ๆ ดังต่อไปนี้

(1) อัตราค่าจ้างว่าความ หรือแจ้งว่าไม่เรียกร้อยค่าจ้างว่าความ เว้นแต่การประกาศโฆษณาของทนายความเกี่ยวกับการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายซึ่งดำเนินการโดยสภาทนายความเองหรือ โดยสถาบัน สมาคม องค์กร หรือส่วนราชการใดที่เกี่ยวข้อง หรือ

(2) ชื่อ คุณวุฒิ ตำแหน่ง ถิ่นที่อยู่ หรือสำนักงาน อันเป็นไปในทางโอ้อวดเป็นเชิงชักชวนให้ผู้มีอรรถคดีมาหาเพื่อเป็นทนายความว่าต่าง หรือแก่ต่างให้ เว้นแต่การแสดงชื่อ คุณวุฒิ หรืออื่น ๆ ดังกล่าวตามสมควรโดยสุภาพ

56

มรรยาทต่อทนายความด้วยกัน ต่อประชาชนผู้มีอรรถคดี และอื่น ๆ (ต่อ)

ข้อ 18 ประกอบอาชีพ ดำเนินธุรกิจ หรือประพฤตินั้นเป็นการฝ่าฝืนต่อศีลธรรมอันดี หรือเป็นการเสื่อมเสียต่อศักดิ์ศรีและเกียรติคุณของทนายความ

ข้อ 19 ยินยอมตกลง หรือให้คำมั่นสัญญาว่าจะให้คำนายหน้าหรือบำเหน็จรางวัลใด ๆ ด้วยทรัพย์สินหรือประโยชน์ใด ๆ แก่ผู้ที่หาคดีความ หรือนำคดีความมาให้ หรือมีคนประจำสำนักงานดำเนินการจัดหาคดีความมาให้ว่า โดยทนายความผู้นั้นคิดค่าส่วนลดของค่าจ้างให้ หรือให้เงินเดือน หรือเงินจำนวนหนึ่งจำนวนใด หรือทรัพย์สินหรือประโยชน์อย่างใด ๆ แก่ผู้ที่หาคดีความมาให้ นั้น แม้บุคคลผู้หาคดีความมาให้โดยลักษณะดังกล่าวจะเป็นเสมียนหรือลูกจ้างประจำสำนักงานของทนายความผู้นั้นก็ตาม

57

มรรยาทในการแต่งกาย

ข้อ 20 ในเวลาว่าความ ทนายความจะต้องแต่งกายสุภาพเรียบร้อยตามหลักเกณฑ์ต่อไปนี้

(1) ทนายความชาย แต่งตามแบบสากลนิยม เป็นชุดสีขาว หรือสีอื่นที่ไม่ฉูดฉาด เข้ตขาวผ้าผูกคอสีดำหรือสีอื่นที่สุภาพไม่ฉูดฉาดแบบเจื่อนกะลาสี หรือแต่งเสื้อชุดไทยแบบแขนสั้นหรือยาวสีสุภาพไม่มีลวดลายแทนเสื้อชุดสากลก็ได้ รองเท้าหุ้มส้นสีขาว น้ำตาลหรือดำ ถูงเท้าสีคล้ายคลึงกับรองเท้า

(2) ทนายความหญิง แต่งตามแบบสากลนิยม กระโปรงและเสื้อสีสุภาพไม่ฉูดฉาด รองเท้าหุ้มส้น

(3) ทนายความที่มีสิทธิแต่งเครื่องแบบราชการ จะแต่งเครื่องแบบราชการก็ได้

(4) ในขณะที่ว่าความ ทนายความที่มีสิทธิสวมเสื้อครุยเนติบัณฑิต ต้องสวมเสื้อครุยนั้นด้วย

58

มรรยาทในการปฏิบัติตามคำสั่ง ตามกฎหมายและข้อบังคับ

ข้อ 21 ทนายความจะต้องปฏิบัติตนอย่างเคร่งครัดเพื่อให้เป็นไปตามคำสั่งของสภานายกพิเศษแห่งสภาทนายความ คณะกรรมการสภาทนายความ และคณะกรรมการมรรยาททนายความ ตลอดจนบรรดาข้อบังคับหรือข้อกำหนดที่บุคคลหรือคณะบุคคลดังกล่าวได้สั่งหรือมีไว้ แล้วแต่กรณี ตามอำนาจหน้าที่ซึ่งมีอยู่ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

59

วิชาชีพครูอาจารย์

ครู = ผู้สั่งสอนศิษย์, ผู้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ศิษย์

อาจารย์ = ผู้สั่งสอนวิชาความรู้ ผู้ฝึกหัดอบรมมรรยาท และจะเอาไว้หน้าชื่อเพื่อเป็นการยกย่องว่ามีความรู้ในทางใดทางหนึ่ง

60

การเข้าสู่วิชาชีพครูอาจารย์

สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

สถาบันอุดมศึกษาเอกชน

61

ตำแหน่งวิชาการในสถาบัน อุดมศึกษา

ศาสตราจารย์

● รองศาสตราจารย์

● ผู้ช่วยศาสตราจารย์

อาจารย์ หรืออาจารย์พิเศษ

62

การกำกับควบคุมผู้ประกอบการ วิชาชีพครูอาจารย์

- สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

พรบ.ระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบัน
อุดมศึกษา พ.ศ.2547 กำหนดเรื่อง วินัยและการ
รักษาวินัย

ประกาศ ก.พ.อ. เรื่อง มาตรฐานของจรรยาบรรณที่
พึงมีในสถาบันอุดมศึกษา (24 มิ.ย. 2551)

สถาบันอุดมศึกษาเอกชน = ขึ้นอยู่กับสถาบันนั้นๆจะเป็น
ผู้กำหนด และไม่มีเป็นมาตรฐานกลางเหมือนกับของรัฐ

63